

Çok değerli e-dergi okurları,

Dergimizin değerli okurları, öncelikle geçmiş Kurban Bayramınızı kutlar, e dergi ekibi olarak daha nice sağlıklı, mutlu bayramlar dileriz. Sonbahara hoş geldin dediğimiz, yaprakların romantik renkleri aldığı Ekim ayının bu güzel günlerinde sizi yeni sayımızla buluşturmanın heyecanı ve mutluluğunu yaşıyoruz. Bu sayımızda yedi araştırma ve altı derleme makalemiz yer almaktadır.

Bu sayımızdaki birinci araştırma makalemiz **“Karanlıktan Aydınlığa Canlıdan Karaciğer Transplantasyonu; Roy Uyum Modeline Temellendirilmiş Nitel Bir Çalışma”** olup Sayın Karayurt, İşeri ve Erol tarafından gerçekleştirilmiştir. Derinleme görüşme yöntemi ile elde edilen veriler sonucunda: Canlıdan karaciğer transplantasyonu sonrası alıcılar Roy Uyum Modeli'nin Fizyolojik alanında uyumlu davranışları; enfeksiyondan korunma, ilaç kullanımına özen gösterme, uyumsuz davranışları; diyete uymama, unutkanlık olarak açıklamışlardır. Karaciğer transplantasyonu sonrası alıcılar, uyum modelinin dört alanında, uyumlu ve uyumsuz davranışlar deneyimlediklerini açıklamışlardır. Alıcıların, uyumsuz davranışların geliştirilerek uyumlu davranışa dönüştürülmesinde etkili hemşirelik girişimlerinin uygulanması önerilen önemli bir çalışmadır.

İkinci araştırma makalemiz, Sayın Karagözoğlu, Özden, Türk ve Yıldız'ın **“Klasik ve Entegre Müfredat Programı Hemşirelik Öğrencilerinin İlk Klinik Uygulamada Yaşadıkları Kaygı, Klinik Müfredat Stres Düzeyi ve Etkileyen Bazı Faktörler”** adlı çalışmalarıdır. Tanımlayıcı nitelikteki bu çalışmanın örneklemini iki klasik, iki entegre müfredat programında öğrenim gören ve klinik uygulamaya ilk kez çıkan 264 hemşirelik öğrencisi oluşturmuştur. Veriler Tanıtıcı Özellikler Formu, Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri ve Pagana Klinik Stres Anketi (KSA) ile toplanmış olup elde edilen verilere göre Öğrencilerin toplam KSA puan ortalaması 26.64±9.68 olup, klasik program öğrencilerinde 22.66±9.20, entegre program öğrencilerinde ise 28.80±9.26'dır. Her iki müfredat programı öğrencilerinin klinik stres düzeyinin ortalamasının altında olduğu saptanmıştır. Her iki programda öğrencilerin kliniğin ilk gününde klinik stresinin düşük, kaygı düzeyinin ise ortalamasının üzerinde olduğu bulunmuştur. Birlikte, entegre program öğrencilerinin klinik stres ve kaygı düzeylerinin daha yüksek olduğunu bulmuşlardır. Hemşirelik müfredatında yapılacak değişiklikler konusunda akademisyenlere önemli ip uçları sağlamaktadır.

Sayın Tuğrul ve Denat'ın **“Hemşirelerin Ventrogluteal Alana Enjeksiyon Uygulamaya İlişkin Bilgi, Görüş ve Uygulamaları”** adlı çalışmaları üçüncü araştırma makalemizdir. Bu çalışma hemşirelerin ventrogluteal bölgeye intramusküler enjeksiyon uygulamasına ilişkin bilgi, görüş ve uygulamalarını belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır. Elde edilen verilere göre Hemşirelerin %48.2'si her zaman dorsogluteal alanı kullandıklarını, %38.8'i ventrogluteal alanı hiçbir zaman kullanmadıklarını, %72.9'u bu alanla ilgili yeterli bilgisi olmadığını, %44.7'si bu alanı hiç kullanmadıkları için endişeleri olduğunu, %52.9'u bu alanın nasıl tespit edildiğini bildiklerini, %62.4'ü alanı doğru saptayabildiklerini ve %70.6'sı hastaya enjeksiyon için pozisyon vermenin zor olmadığını, Hemşirelerin, uygulanan yaş grubu (%95.3), enjeksiyon alanını doğru saptama (%87.1) ve ventrogluteal enjeksiyon yapılan kaslar (%72.5) konusunda yanlış bilgiye sahip oldukları

belirlenmiştir. Kliniklerde çalışan hemşireler ve öğrenciler için yol gösterici bir çalışmadır.

Dördüncü araştırma makalemiz, Sayın Ünver ve Arkaşarlarının yapmış olduğu **“Son Sınıf Hemşirelik Öğrencilerine Verilen Hemşirelikte Akılcı İlaç Uygulamaları Kursunun Etkinliğinin Hasta Güvenliği Kapsamında Değerlendirilmesi”**dir. Bu çalışma, son sınıf hemşirelik öğrencilerine verilen “hemşirelikte akılcı ilaç uygulamaları” kursunun etkinliğinin hasta güvenliği kapsamında değerlendirilmesi amacıyla yapılmış olup öğrencilerin Ön ve son değerlendirme sonuçları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (p<0.01; t=21.40). Sonuç olarak Akılcı ilaç uygulamaları kursunun kısa dönem sonuçlarının etkin olduğu belirlenmiştir. Hemşirelik uygulamaları açısından klinikte çalışan hemşire ve öğrencilere yol gösterici önemli bir çalışmadır.

Beşinci araştırma makalesi Sayın Eker ve Arkaşarlarının yapmış olduğu **“Hemşirelik Öğrencileri Gözle Mesleki Beceri Eğitimi”**dir. Bu çalışma mesleki beceri laboratuvarının hemşirelik öğrencilerinin eğitimlerine olan katkısını göstermesi açısından önemli bir çalışmadır.

Altıncı araştırma makalesi Sayın Akarabulut'un yapmış olduğu **“Kars İlinde Doğum Sonu Dönemde Yenidoğan Bakımına Yönelik Yapılan Geleneksel Uygulamaların Belirlenmesi”**dir. Bu çalışma yenidoğanlara yönelik yapılan ve halen sürdürülen geleneksel uygulamaları göz önüne sermesi açısından önemli bir çalışmadır.

Son çalışmamız Sayın Özbucağı ve Bayık Temel'in yapmış oldukları **“Besin Güvenliği Konusunda Bilgisayar Destekli Eğitim İle Klasik Eğitimin Karşılaştırılması”** dir. İzmir ilinde amaca uygun örneklem yöntemi ile seçilmiş bir ilkokulda, altıncı sınıfta okuyan 75 öğrenci araştırmanın örneklemini oluşturulan bu çalışmada öntest son test kontrol gruplu desen kullanılmıştır. İkişer şube deney ve kontrol grubuna yansız olarak atanmıştır. Elde edilen verilere göre; Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin bilgi-davranış puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunurken, geribildirim puan ortalamaları deney grubunda 87,2 ± 11,38, kontrol grubunda 83,9 ± 12,17 olarak saptanmış olup istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur (t: 1,237, p> 0.05). Bilgisayarla ilkokullarda verilen eğitimin yaygınlaştırılmasına dikkat çekmesi açısından önemli bir çalışmadır.

Ekim sayımızdaki birinci derleme makalemiz, Sayın Başkale ve Serçekuş'un yapmış olduğu **“Anne Sütünün Saklama Koşullarına Yönelik Güncel Bilgi ve Uygulamalar”**dir. Bu derlemenin amacı anne sütünün saklanmasına yönelik son güncel bilgilerin sunulmasıdır. Çalışmada anne sütünü saklama koşullarına yönelik çalışmalar ve anne sütünün saklanmasında dikkat edilmesi gereken koşullar, saklama kaplarının uygunluğu, saklama sıcaklıkları, saklama süresi ve kapların temizliğine yönelik güncel rehberlerin önerileri sunulmuş olup bu konuda güncel bir başvuru yazısıdır.

İkinci derleme makalemiz, Sayın Öztürk ve Ayar'ın yapmış olduğu **“Pediatri Hemşireliğinde Aile Merkezli Bakım”** dir. Bu derleme, Pediatri Hemşireliğinde Aile Merkezli Bakım anlayışının felsefesi ve önemi üzerine önemli bakış açıları içermektedir.

Üçüncü derleme makalemiz **“Roy Uyum Modeli'ne Temellendirilmiş Total Diz Protezi Ameliyatına Hazırlık Programı”** olup Sayın Turhan Damar ve Bilik'e aittir. Bu makalede osteoartrit nedeniyle Total Diz Protezi ameliyatı endikasyonu olan hastaların ameliyat öncesi

hazırlığı ve hemşirelik bakımına yönelik video eğitiminin içeriği Roy Adaptasyon Modeli çerçevesinde açıklanmıştır. Önemli bir derlemedir.

Dördüncü derleme makalemiz, Sayın Bektaş ve Kudedüş'in yapmış olduğu "**Bir Ölçme ve Değerlendirme Aracı Olarak: Yazılı Sınavlar**"dır. Değerlendirme süreçleri, öğrencilerin bilginin belirli parçalarını ezberleyip ezberlemediklerini test etmek için değil, öğrencilerin bilgiyi kullanma, eleştirel düşünme ve anlamalarını sağlamak amacıyla yapılmaktadır. Bu amaçla yapılacak olan yazılı sınavların hazırlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi aşamasındaki girişimlere yer veren değerli bir derlemedir.

Beşinci derleme makalemiz Sayın Karayurt, Andiç ve Ceylan'ın yapmış oldukları "**Cerrahi Kliniklerde Çevre Dostu Uygulamalar**"dır. Çevre dostu hastane, enerji tasarrufu sağlayan, karbon gazı emisyonlarını azaltan, çevre dostu, verimli ve kaliteli hastane olarak tanımlanmaktadır. Çevre dostu hedeflerde başarılı olmak için "P" ve "3R" olarak bilinen stratejiler kullanılmaktadır. Bunlar; önleme (prevention), azaltma (reduce), yeniden kullan (reuse), yeniden dönüştürme (recycle) dir. Literatürde çevre dostu uygulamalar, atıkları azaltılması ve ayrılması, tek kullanımlık tıbbi aletlerin yeniden kullanımı, atıkların dönüşümü, çevre dostu malzemeler satın alma, enerji tüketiminin yönetimi ve ilaçlarla ilgili atıkların yönetimi olmak üzere altı ana grupta incelenmiştir. Çevre dostu uygulamalar için değerli bir başvuru tazısıdır.

Son derleme makalemiz ise, Sayın Ilgaz ve Gözüm'ün yapmış olduğu "**Kanser Taramalarında Öncelikli Hedef Birinci Derece Akrabalar**"dır. Kanserde aile öyküsünün önemli bir risk faktörü olduğunu, meme ya da kolorektal kanseri olan hastaların birinci derece akrabalarında bu kanserlerin gelişme riskinin olmayanlara göre daha yüksek olduğu vurgulamışlardır. Kanserden korunma ve erken tanı da birinci derece akrabaların kanser taramalarına katılımlarının arttırılmasını vurgulayan önemli bir çalışmadır.

Değerli okurlarımız, tüm yazarlara, tüm hakemlere ve dergimizin çıkmasını sağlayan tüm ekibe teşekkürlerimi sunar, başarılı çalışmalarınızın devamını ve bir sonraki sayımızda buluşmayı dilerim.

Saygı ve sevgilerimle.
Prof. Dr. Zuhale Bahar
Editör